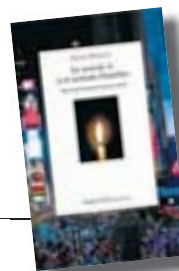

Estils

DEIXAR DE MIRAR NOMÉS CAP ENFORA

La cura de sí o el cuidado filosófico (Icaria), del filòsof barceloní Nacho Bañeras, és un exercici per fer del viure una experiència profunda i veraç.

Suportar la insuportable mort d'un fill

Diversos autors han reflexionat sobre com s'ha de gestionar un dels dolors més profunds que pot deparar la vida

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Viure és caminar per la corda fluixa. Les tradicions espirituals ens diuen que els cops rebuts, inesperats, indesitjats, són també oportunitats: oportunitats de ser més humils, de no quedar-nos enganxats en les emocions i les afliccions. Oportunitats, en definitiva, de ser més conscients i agraïts per tot allò que se'ns dona i se'ns pren. Però, quan el cop és profund, salvatge, assolir un mínim estat de serenor és quimèric. I dels pitjors cops, n'hi ha d'impensables, com ara la mort d'un fill. ¿Es pot superar? Possiblement no. I suportar? Si més no, molts dels testimonis que han passat per aquest esfereïdor tràngol demostren que sí. Quan acceptem que el que ha passat no és ni bo ni dolent, sinó que senzillament és, minva –fins a desaparèixer?– tota sublevació, tota negació del que ja no té marxa enrere. Però el camí per arribar a l'estat de suportar el que és insuportable no és curt ni igual per a tothom. És un camí sovint impracticable, que ens empeny i ens succiona quan no tenim gens de ganes de seguir; camí que es fa a ell mateix i del qual és fàcil sortir per errar esmaperduts.

Després de la contracció

Claudio Naranjo, un dels màxims referents actuals de l'anomenada psicologia transpersonal, va passar per aquesta vivència quan el Matías, el seu únic fill, va morir amb 11 anys en un accident de cotxe. Segons explica ell al llibre d'entrevistes *Claudio Na-*

ranjo. La vida y sus enseñanzas. Un encuentro con Javier Esteban (publicat per Kairós), en un moment donat va deixar de plorar i es va preguntar: “Per qui ploro, per ell o per mi?” Arran d'aquest interrogant, Naranjo segueix: “Em vaig adonar que no plorava per mi, perquè jo podria perfectament suportar la seva absència si aquesta absència hagués tingut sentit, com si es tractés d'un llarg viatge; però vaig veure que tampoc plorava per ell, ja que tenia fe que era en un món millor i que per a ell la seva mort no era una tragèdia. D'aquesta manera, el patiment que havia estat sentint va quedar sense objecte i es va transformar tot ell en una forta presència del Matías... Vaig sentir llavors com que el tornava a estimar d'una manera més intensa que abans, quan encara vivia. Em vaig sentir com banyat d'ell i vaig saber que ja no tenia sentit plorar més. Així és com, afortunadament, va canviar l'experiència de la seva mort”.

Tal com assenyala Javier Esteban sobre aquest episodi: “En el dors del patiment pel dol del seu únic fill, l'acceptació i l'amor van transformar l'existència de Claudio Naranjo. En aquelles circumstàncies terribles i paradoxals es va gestar el seu renaixement espiritual”. Els canvis catàrtics cap a un alliberament del dolor –i no una fugida o una falta d'acceptació– els trobem en primer lloc en el món religiós. És el cas de la monja Ubbiri en temps de Gautama Buda, embogida de dolor per la mort de la seva filla fins que va escoltar les paraules del Buda que li recordaven que, si les nenes mortes eren milers, per què no més plorava per una, i llavors va des-

Dol
El camí per arribar a assimilar la mort d'un fill és llarg i variable

Testimoni
Wolfgang Hermann ha relatat en un llibre com va viure ell aquesta pèrdua

pertar. També trobem canvis catàrtics cap a un alliberament del dolor en l'àmbit artístic. Pensem en Elizabeth Gaskell, gran escriptora victoriana del segle XIX que va començar a publicar per superar la depressió que li havia causat la mort del seu fill. Els casos són molts i ens acompanyen, però encara és més útil quan algú descriu aquest procés d'una manera molt més detallada i propera, sense èpica.

Testimoni interior

“La ràbia va prendre el lloc de la paràlisi. La ràbia s'encruelia en... en què? Com denominar allò que m'havia pres el meu fill? La mort no tenia cos, només era forma, transició, no tenia terme. Que pogués tancar els ulls cent vegades i dir «Torna, estimat fill meu!» i que no servís de res... Això era el que em feia cridar de ràbia. Que allà hi hagués la barrera de la mort. La mort, que m'ho havia pres tot”, confessa Wolfgang Hermann a *Despedida que no cesa* (Editorial Periférica), un llibre que no va poder escriure fins deu anys després de la sobtada mort del seu únic fill. Testimoni dolorós i reconstructor alhora, vital. “¿On era la meva rebel·lia, la meva sublevació? ¿Sublevació contra un anònim? Tant és. ¿On era el meu enuig amb Déu? Havia consumit totes les meves forces en la sublevació. Estava cansat, esgotat”. Hermann va descrivint totes les etapes de dol amb la màxima lleugeresa que li permet parlar de tanta pesantor: “Si jo tremolava, si l'angoixa sortia del no-res per devorar-me, això volia dir que allà hi havia alguna cosa, que hi havia alguna cosa més que el no-res. Sí, alguna cosa. I

aquesta cosa, feia poc, encara havia sigut jo. Aquella cosa estava esborrada i ara caminava pel bosc com una cosa diferent, com algú diferent. Si aprenia a acceptar que, no sent ja res com havia sigut, jo tampoc era ja el d'abans, llavors s'obriria una resclosa. Fos qui fos el que era allà, havia de ser algú. Potser jo seria capaç d'acostumar-m'hi”.

En el seu comiat incessant que pren forma de llibre, Wolfgang Hermann també anota interrogants en l'aire, a dins: “El temps ¿arribaria a passar alguna vegada? ¿Hi hauria un despertar d'aquella paràlisi? ¿Un despertar per a què, per a qui? Devia ser aquella la pregunta: per a qui? [...] Només em queda el record, la memòria, l'espai interior que ningú em pot prendre. ¿Que ningú em pot prendre? ¿És que la irrupció de la catàstrofe en la meua vida no va esclafar el meu espai interior?”

El trontoll per la corda fluixa ja no ens el prendrà, mai, ningú, però malgrat tot pot continuar havent-hi corda, fràgil, finíssima, però corda al cap i a la fi. ¿Com podem començar a entreveure-la de nou i tirar endavant? En un bell passatge del llibre, Hermann descriu el detonant ínfim, decisiu, d'aquest continuar vivint: “Un matí, una merla va cantar la seva cançó amb un vigor diferent i una altra la va rellevar en el seu cant, i una tercera va afegir-hi la seva veu, i entre totes van embastar una espessa cortina de sons que va embolcallar la casa. Vaig sentir en el meu interior una diminuta guspira d'alegria, vaig respirar fondo”. Una guspira incipient, reconstructora. “Vaig entendre que, malgrat tot, la vida seguia allà, al voltant nostre, dins nostre”. ■

GETTY